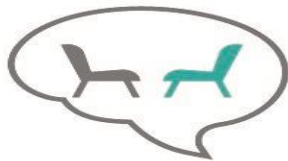

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

RE-GURGO

**Europski kodeks postupanja pri
očuvanju istraživačkog integriteta
REVIDIRANA VERZIJA IZ 2023.**

SARAJEVO, 2024.godine

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Objavljeno u Berlinu: ALLEA | All European Academies, juni 2023. Prijevod na hrvatski, siječanj 2024.

Točno navođenje

Pri citiranju molim služiti se sljedećim tekstom:

ALLEA (2023) Europski kodeks postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta – revidirana inačica iz 2023 (hrvatski). Berlin. DOI 10.26356/ECOC-Croatian

Licenca

Ovaj dokument podliježe uvjetima postavljenima u Creative Commons Attribution licenci, kojom se dopušta neograničeno korištenje, uz obvezno točno navođenje izvornog autora i izvornog teksta (CC BY 4.0). Detaljni uvjeti licence dostupni su na: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>.

Slika na naslovnici: iStock

Prijelom: ALLEA Communications

Kontaktни podaci

ALLEA | All European Academies

Tel. +49 (0)30 20 60 66 500

Email: secretariat@allea.org

Twitter: [@ALLEA_academies](https://twitter.com/ALLEA_academies)

Mrežna stranica: www.allea.org

Disclaimer

Please note that while great care was taken to ensure the accuracy of the present translation of the 2023 Revised Edition of the European Code of Conduct for Research Integrity, some slight deviation in meaning may be possible. Please refer to the original English-language version of 2023 Revised Edition of the European Code of Conduct for Research Integrity, published by ALLEA in Berlin in 2023, for the precise wording: DOI 10.26356/ECOC.

Acknowledgements

ALLEA would like to sincerely thank Gorka Radočaj at the Croatian Academy of Sciences and Arts for preparing the Croatian translation

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Sadržaj

Preambula	2
1. Načela	4
2. Dobre istraživačke prakse	5
3. Kršenja istraživačkog integriteta	10
Dodatak 1.: Najvažniji izvori	13
Dodatak 2.: Postupak revizije	16
Dodatak 3.: Popis dionika	17
Dodatak 4.: Stalna radna skupina ALLEA-e za pitanja znanosti i etike	18

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Preambula

Istraživanje je potraga za znanjem stečenim kroz sustavno proučavanje, razmišljanje, promatranje i eksperimentiranje. Iako se različite discipline mogu služiti različitim pristupima, zajednička im je motivacija za povećanjem našeg razumijevanja sebe i svijeta u kojem živimo. Stoga se "Europski kodeks postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta" primjenjuje na istraživanja u svim znanstvenim i stručnim područjima.

Istraživanje je zajedničko poduzeće koje vode brojni i različiti akteri u akademskim, industrijskim i drugim okruženjima. Uključuje suradnju, izravnu ili neizravnu, koja često nadilazi društvene, političke i kulturne granice. Temelji se na slobodi definiranja istraživačkih pitanja i razvijanja teorija, prikupljanja empirijskih dokaza i nepristranog primjenjivanja odgovarajućih metoda. Stoga se istraživanje oslanja na rad zajednice istraživača i trebalo bi se razvijati neovisno o pritisku stranaka-naručiteljica te ideoloških, ekonomskih ili političkih interesa.

Istraživački integritet ključan je za očuvanje pouzdanosti istraživačkog sustava i njegovih rezultata. Obuhvaća osnovnu odgovornost istraživačke zajednice za oblikovanje načela istraživanja, definiranje kriterija za pravilno istraživačko postupanje, maksimalno iskorištavanje kvalitete, pouzdanosti te utemeljenosti istraživanja i njegovih rezultata, kao i odgovarajuće reagiranje na prijetnje dobroj istraživačkoj praksi ili na njezina kršenja. U ovom kontekstu rezultati istraživanja uključuju publikacije, podatke, metapodatke, protokole, kod, softver, slike, artefakte i druge istraživačke materijale i metode, iako nisu na njih ograničeni. Primarna je svrha ovog Europskog kodeksa postupanja pomoći u ostvarivanju ove odgovornosti i služiti istraživačkoj zajednici kao okvir za samoregulaciju.

Istraživačka zajednica obuhvaća širok raspon dionika, uključujući pojedinačne istraživače, istraživačke timove i pomoćno osoblje u istraživanju. Nadalje uključuje institucije i organizacije koje omogućuju istraživanje, kao što su istraživačke organizacije, financijeri istraživanja, akademije, znanstvena društva, urednici i izdavači te druga relevantna tijela. Europski kodeks postupanja opisuje profesionalne, pravne, društvene, etičke i moralne odgovornosti različitih aktera u različitim okruženjima, uključujući one koji definiraju i provode prioritete i kriterije za financiranje, procjenu i objavljivanje istraživanja. Priznaje ulogu institucija i organizacija u olakšavanju dobrih istraživačkih praksi putem odgovarajućih politika, procesa i resursa te infrastrukture.

Na tumačenje vrijednosti i načela što reguliraju istraživanje mogu utjecati društveni, politički ili tehnološki razvoj i promjene u istraživačkom okruženju. Promjene uvedene od inačice Europskog kodeksa postupanja iz 2017. uključuju razvoj i primjenu tehnologija u istraživanju na nove načine te korištenje i utjecaj društvenih medija za razmjenu i širenje rezultata istraživanja. Inačica iz 2023. također uzima u obzir promjene u praksama upravljanja podacima, Opću uredbu o zaštiti podataka (GDPR) i nedavna kretanja u otvorenoj znanosti i procjeni istraživanja. Inačica Europskog kodeksa postupanja iz 2023. nadalje odražava novu svijest o važnosti istraživačke kulture u omogućavanju istraživačkog integriteta i provedbi dobrih istraživačkih praksi.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Učinkovit Europski kodeks postupanja za istraživačku zajednicu promiče etički način razmišljanja. Njegova načela relevantna su u cijelom istraživačkom sustavu i u svim disciplinama te su primjenjiva na javno financirana i privatna istraživanja. Može predstavljati osnovu za lokalne i nacionalne politike i smjernice te one specifično vezane uz određene discipline; primjenjuje se na postojeće i nove istraživačke prakse poput građanske znanosti ili participativnog istraživanja. Svaki dionik unutar istraživačke zajednice treba preuzeti aktivnu odgovornost za promatranje i promicanje tih praksi i načela koja ih podupiru.

Ovaj je dokument ažurirana inačica Europskog kodeksa postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta iz 2017. godine, koji je razvila Europska federacija akademija znanosti i humanističkih znanosti (ALLEA). Povremeno se ažurira kako bi se uključila nova pitanja i područja u nastajanju, tako da može i dalje služiti svrsi u usmjeravanju istraživačke zajednice prema dobroj istraživačkoj praksi.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 **E-MAIL:** info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b **ŽIRO RAČUN:** 134-001-11207970-52 **WEBSITE:** www.regurgo.com

1. Načela

Osnovu dobrih istraživačkih praksi čine temeljna načela istraživačkog integriteta. Ona predstavljaju vodič za pojedince, institucije i organizacije u njihovu poslu i u suočavanju s izazovima praktične, etičke i intelektualne naravi, svojstvenima istraživanju.

Ta načela uključuju:

- **Pouzdanost** u osiguravanju kvalitete istraživanja, što se odražava u oblikovanju, metodologiji, analizi i korištenju resursa.
- **Iskrenost** u razvoju, poduzimanju, pregledavanju, izvješćivanju i objavljivanju vezanima uz istraživanje na transparentan, pošten, potpun i nepristran način.
- **Poštovanje** prema kolegama, sudionicima u istraživanju, predmetima istraživanja, društvu, ekosustavima, kulturnoj baštini te okolišu.
- **Odgovornost** za istraživanje od ideje do objave, za upravljanje istraživanjem i njegovu organizaciju, za obuku, nadzor i mentorstvo te za njegove šire društvene utjecaje.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

2. Dobre istraživačke prakse

Ovaj odjeljak opisuje dobre istraživačke prakse u sljedećim kontekstima:

- istraživačko okruženje
- obuka, nadzor i mentorstvo
- istraživački postupci
- zaštitne mjere
- prakse i upravljanje u odnosu na podatke
- suradnički rad
- objava, diseminacija i autorstvo
- pregled i procjena

2.1 Istraživačko okruženje

- Istraživačke institucije i organizacije promiču svijest i poticaje za resurse kako bi se osigurala kultura istraživačkog integriteta.
- Istraživačke institucije i organizacije stvaraju okruženje međusobnog poštovanja i promiču vrijednosti poput jednakosti, raznolikosti i uključenosti.
- Istraživačke institucije i organizacije stvaraju okruženje bez nepotrebnih pritisaka na istraživače, koje im omogućuje samostalan rad, i to rad prema načelima dobre istraživačke prakse.
- Istraživačke institucije i organizacije očituju sposobnost vodstva u jasnim politikama i postupcima vezanima uz dobru istraživačku praksu te u transparentnom i pravilnom postupanju u slučaju sumnje na zlorabu istraživanja i kršenja istraživačkog integriteta.
- Istraživačke institucije i organizacije pružaju aktivnu podršku istraživačima izloženima prijetnjama i štite *bona fide* zviždače, uzimajući u obzir osobitu ranjivost istraživača u ranoj karijeri i kratkoročno zaposlenih istraživača.
- Istraživačke institucije i organizacije podržavaju odgovarajuću infrastrukturu za stvaranje, upravljanje i zaštitu podataka te istraživačkih materijala u svim oblicima koji su potrebni za reprodukciju, otkrivanje i odgovornost.

2.2 Obuka, nadzor i mentorstvo

- Istraživačke institucije i organizacije osiguravaju istraživačima da pohađaju rigoroznu obuku o oblikovanju, metodologiji, analizi, diseminaciji i objavljivanju vezanima uz istraživanje.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

- Istraživačke institucije i organizacije razvijaju odgovarajuću i adekvatnu obuku iz etike i istraživačkog integriteta kako bi se osiguralo da svi zainteresirani budu upoznati s relevantnim kodeksima i propisima i razviju potrebne vještine za njihovu primjenu u svom istraživanju.
- Viši istraživači, voditelji istraživanja i supervizori mentori su članovima svoga tima, vode ih na temelju vlastita primjera i nude im specifične smjernice i obuku kako bi pravilno razvili i strukturirali svoje istraživačke aktivnosti.
- Istraživači tijekom cijele karijere, od niže pa do najviše razine, pohađaju obuku iz etike i istraživačkog integriteta.

2.3 Istraživački postupci

- Istraživači pri oblikovanju istraživačkih ideja uzimaju u obzir najnovija dostignuća u relevantnim područjima.
- Istraživači osmišljavaju, provode, analiziraju i dokumentiraju istraživanja na pažljiv, transparentan i dobro promišljen način.
- Istraživački protokoli uzimaju u obzir i osjetljivi su na relevantne razlike između sudionika istraživanja, kao što su dob, rod, spol, kultura, religija, svjetonazor, etnička pripadnost, geografski položaj i društveni sloj.
- Istraživači se služe sredstvima za istraživanje na pravilan i savjestan način.
- Istraživači dijele svoje rezultate na otvoren, pošten, transparentan i precizan način, poštujući pritom povjerljivost podataka ili nalaza, ako za time postoji legitiman zahtjev.
- Istraživači izvješćuju o svojim rezultatima i metodama, uključujući uporabu vanjskih usluga ili umjetne inteligencije i automatiziranih alata, na način koji je kompatibilan s prihvaćenim normama discipline i olakšava, prema potrebi, verifikaciju ili replikaciju.

2.4 Zaštitne mjere

- Istraživači, istraživačke institucije i organizacije pridržavaju se odgovarajućih kodeksa, smjernica i pravila.
- Istraživači se bave sudionicima i predmetima istraživanja (bili oni ljudskog, životinjskog, kulturnog, biološkog, okolišnog ili fizičkog podrijetla) te srodnim podacima s poštovanjem i brižno te u skladu s pravnim propisima i etičkim načelima.
- Istraživači vode računa o zdravlju, sigurnosti i dobrobiti zajednice, suradnika i ostalih povezanih s istraživanjem.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

- Istraživači prepoznaju i ocjenjuju potencijalne štete i opasnosti vezane uz istraživanje i njegovu primjenu, pa stoga nastoje ublažiti moguće negativne utjecaje.
- Istraživači koji nadgledaju projekte koji prelaze profesionalne granice, kao što su građanska znanost ili participativno istraživanje, preuzimaju odgovornost za osiguranje standarda, nadzora, obuke i zaštitnih mjera vezanih uz očuvanje integriteta istraživanja.

2.5 Prakse i upravljanje u odnosu na podatke

- Istraživači, istraživačke institucije i organizacije osiguravaju odgovarajuće upravljanje, čuvanje i očuvanje svih podataka, metapodataka, protokola, koda, softvera i drugih istraživačkih materijala u okviru razumnog i jasno određenog razdoblja.
- Istraživači, istraživačke institucije i organizacije jamče da će pristup podacima biti što je više moguće otvoren, najviše što je potrebno zatvoren, kao i po potrebi u skladu s načelima upravljanja podacima po nazivom FAIR (Findable, Accessible, Interoperable and Reusable / pretraživo, dostupno, interoperabilno i za višekratnu uporabu).
- Istraživači, istraživačke institucije i organizacije transparentno pokazuju kako pristupiti podacima, metapodacima, protokolima, kodu, softveru i drugim istraživačkim materijalima te kako dobiti odobrenje za služenje njima.
- Istraživači obavještavaju sudionike istraživanja o tomu na koji će način njihovi podaci biti korišteni i višekratno korišteni, kako će se njima pristupati, kako će se čuvati i brisati u skladu s odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka (GDPR).
- Istraživači, istraživačke institucije i organizacije priznaju podatke, metapodatke, protokole, kod, softver i druge istraživačke materijale legitimnim proizvodima istraživanja, koje se smije citirati.
- Istraživači, istraživačke institucije i organizacije osiguravaju da će svi ugovori ili sporazumi koji se tiču rezultata istraživanja sadržavati pravedne i poštene odredbe vezane uz upravljanje uporabom, vlasništvom i zaštitom prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na te rezultate

2.6 Suradnički rad

- Svi partneri uključeni u istraživačku suradnju preuzimaju odgovornost za integritet istraživanja i njegovih rezultata.
- Svi partneri uključeni u istraživačku suradnju formalno na samom početku pristaju te po potrebi prate i prilagođavaju ciljeve istraživanja i postupak objavljivanja istraživanja što je transparentnije i otvorenije moguće.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

- Svi partneri uključeni u istraživačku suradnju formalno na samom početku pristaju te po potrebi prate i prilagođavaju očekivanja i standarde u odnosu na integritet istraživanja, propise i pravila što se primjenjuju, zaštitu intelektualnoga vlasništva suradnika te postupke za rješavanje sukoba i mogućih slučajeva zloporabe.
- Svi partneri uključeni u istraživačku suradnju konzultiraju se i formalno pristaju na prijave za objavu rezultata istraživanja i na druge oblike diseminacije ili iskorištavanja tih rezultata.

2.7 Objava, diseminacija i autorstvo

- Autori formalno pristaju na redosljed pri autorstvu, priznajući pritom da se autorstvo temelji na sljedećem: (1) značajnom doprinosu idejnom oblikovanju istraživanja, prikupljanju relevantnih podataka, njihovoj analizi i/ili interpretaciji; (2) sastavljanju i/ili kritičkom pregledu publikacije; (3) konačnom odobrenju publikacije; te (4) pristanku na odgovornost za sadržaj publikacije, osim ako u samoj publikaciji nije izričito drukčije navedeno.
- Autori uključuju, kad god je to moguće, 'Izjavu o autorskom doprinosu' u konačnu publikaciju, sa svrhom opisivanja odgovornosti i doprinosa svakog pojedinog autora.
- Autori priznaju važnost rada i doprinosa osoba koje ne ispunjavaju kriterije za priznavanje autorstva, uključujući suradnike, asistente i financijere koji su omogućili provedbu istraživanja.
- Autori razotkrivaju svaki sukob financijske ili nefinancijske naravi, koji je od interesa, kao i izvore potpore istraživanju ili publiciranju.
- Autori i izdavači po potrebi bez odgode unose ispravke ili povlače publikacije, postupak povlačenja jasan je i navode se razlozi, dočim se autorima odobrava unošenje ispravaka nakon publiciranja.
- Autori, istraživačke institucije, izdavači, financijeri i istraživačka zajednica priznaju da negativni rezultati mogu biti jednako relevantni za publikaciju i diseminaciju kao i pozitivni nalazi.
- Autori su precizni i iskreni u komunikaciji s kolegama, političarima i društvom u cjelini.
- Autori se drže transparentnosti u komunikaciji, informiranju i javnom angažmanu kad se radi o pretpostavkama i vrijednostima koje utječu na njihovo istraživanje, kao i na utemeljenost dokaza, uključujući i preostale nerazjašnjenosti i nejasnoće.
- Autori se pridržavaju istih kriterija koji su detaljno navedeni ranije, bez obzira na to objavljuju li u časopisu za koji je nužna pretplata, u časopisu s otvorenim pristupom ili u bilo kojem drugom obliku publikacije, uključujući i servere za predtisak.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

2.8 Pregled i procjena

- Istraživači ozbiljno ostvaruju svoju predanost i odgovornost prema istraživačkoj zajednici putem prosuđivanja, pregledavanja i procjenjivanja; taj rad prepoznaju i nagrađuju istraživači, istraživačke institucije i organizacije.
- Istraživači, istraživačke institucije i organizacije pregledavaju i procjenjuju prijave za objavu, financiranje, imenovanje, promociju ili nagradu na transparentan i opravdan način te razotkrivaju uporabu umjetne inteligencije i automatiziranih alata.
- Recenzenti i urednici javno objavljuju sve stvarne ili moguće sukobe interesa te se po potrebi povlače iz rasprava i donošenja odluka vezanih uz objavu, financiranje, imenovanje, promociju ili nagradu.
- Recenzenti poštuju povjerljivost, osim ako prethodno nije izdano odobrenje za otkrivanje.
- Recenzenti i urednici poštuju prava autora i kandidata te traže dopuštenje za korištenje izloženim idejama, podacima ili tumačenjima.

Istraživači, istraživačke institucije i organizacije usvajaju procjenjivačke prakse utemeljene na načelima kakvoće, napretka u znanju i utjecaja, koja nadilaze količinske pokazatelje te, gdje je to relevantno, uzimaju u obzir raznolikost, uključivost, otvorenost i suradnju.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

3. Kršenja istraživačkog integriteta

Od presudne je važnosti da istraživači vladaju znanjem, metodologijom i etičkim praksama povezanim s njihovim područjem. Izostanak poštovanja dobrih istraživačkih praksi rezultira kršenjem profesionalnih odgovornosti. Time se šteti istraživačkim postupcima, umanjuje vrijednost odnosa između istraživača, obezvređuje povjerenje u istraživanje i njegov kredibilitet, uzalud troše resursi, a postoji i mogućnost da se nepotrebno naškodi sudionicima i predmetima istraživanja, korisnicima, društvu ili okolišu.

3.1 Zloraba istraživanja i ostale neprihvatljive prakse

Zloraba istraživanja tradicionalno se definira kao fabriciranje, falsificiranje ili plagiranje (tzv. FFP kategorizacija) pri predlaganju, izvođenju ili pregledu istraživanja, kao i pri izvješćivanju o rezultatima istraživanja:

- **Fabriciranje** je izmišljanje podataka ili rezultata te njihovo bilježenje kao da su stvarni.
- **Falsificiranje** je manipulacija materijalom, opreme, slika ili postupaka vezanim uz istraživanje, ili pak mijenjanje, izostavljanje ili potiskivanje podataka ili rezultata bez opravdanja.
- **Plagiranje** je služenje radom ili idejama drugih osoba dužnog priznavanja izvora.

Postoje i daljnji oblici kršenja dobre istraživačke prakse, koji iskrivljuju podatke vezane uz istraživanje ili štete integritetu istraživačkog postupka ili istraživača. Osim kršenja dobrih istraživačkih praksi, navedenih u ovom Europskom kodeksu postupanja, primjeri ostalih neprihvatljivih praksi uključuju, iako nisu ograničeni na sljedeće:

- Dopuštanje financijerima, sponzorima ili nekom drugom da ugroze neovisnost i nepristranost istraživačkoga postupka ili nedvosmislenost pri izvješćivanju o rezultatima.
- Nedopušteno služenje položajem nadređenoga u svrhu poticanja kršenja istraživačkog integriteta ili ostvarenja napretka u vlastitoj karijeri
- Usporavanje ili neprimjereno ometanje rada drugih istraživača.
- Nedopušteno baratanje statističkim podacima, primjerice u svrhu neprimjerena sugeriranja važnosti u statističkom smislu.
- Prikriivanje služenja umjetnom inteligencijom ili automatiziranim alatima pri oblikovanju sadržaja ili sastavljanju publikacija.
- Prikriivanje istraživačkih podataka ili rezultata bez opravdanja.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

- Sjeckanje rezultata istraživanja izričito u cilju povećanja broja istraživačkih publikacija ('salama-publikacije').
- Selektivno ili netočno citiranje.
- Nepotrebno proširivanje bibliografije određene studije kako bi se zadovoljili urednici, recenzenti ili kolege, ili pak u svrhu manipulacije bibliografskim podacima.
- Manipulacija autorstvom ili ocrnjivanje uloge ostalih istraživača u publikacijama.
- Ponovno objavljivanje bitnih dijelova vlastitih ranije izdanih publikacija, uključujući i prijevode, bez dužnog priznavanja ili točnog navođenja izvornika ('auto-plagiranje').
- Uspostavljanje, podržavanje ili namjerna uporaba časopisa, izdavača, događaja ili usluga što umanjuju kakvoću istraživanja ('predatorski' časopisi, ili pak konferencije i tzv. „tvornice bezvrijednih papira“ (op. prev.)).
- Sudjelovanje u kartelima recenzenata i autora koji se udružuju radi međusobnog pregledavanja publikacija.
- Pogrešno prikazivanje postignuća, podataka, uključenosti ili interesa što se odnose na istraživanje.
- Maliciozno optuživanje istraživača za zlorabu ili drugi oblik kršenja.
- Ignoriranje nečijeg navodnoga kršenja istraživačkog integriteta ili prikrivanje neprimjerene reakcije institucija na zlorabu ili neki drugi oblik kršenja.

Najozbiljniji oblici neprihvatljivih praksi podliježu sankcijama, no najmanje što se mora učiniti jest uložiti sve napore kako bi se spriječilo, obeshrabilo i zaustavilo da nastanu, i to pomoću provedbe obuke, nadzora i mentorstva te putem razvoja pozitivnog i podupirućeg istraživačkog okruženja.

3.2 Postupanje u slučajevima kršenja i sumnji na zlorabu

Smjernice na nacionalnoj i institucionalnoj razini razlikuju se u stupnju uspješnosti rješavanja kršenja dobrih istraživačkih praksi i sumnji na zlorabu. Međutim, u trajnom je interesu društva i istraživačke zajednice da se kršenja rješavaju na pošten, dosljedan i transparentan način. Sljedeća načela trebaju biti sastavnim dijelom svakog postupka istrage:

- Svaka osoba optužena za zlorabu istraživanja smatra se nedužnom do dokazivanja krivnje.
- Istrage se provode pošteno, sveobuhvatno i svrhovito, bez kompromitiranja točnosti, objektivnosti ili temeljitosti.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

- Stranke uključene u istragu javno objavljuju svaki sukob interesa što bi mogao nastupiti tijekom istrage.
- Poduzimaju se odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da će se istraga provesti dokraja, do donošenja zaključka.
- Istrage se provode uz poštovanje povjerljivosti, kako bi se zaštitile uključene stranke.
- Instrukcije tijekom provođenja istrage štite prava *bona fide* zviždača i jamče im da njihovi karijerni izgledi neće biti ugroženi.
- Opći postupci pri rješavanju kršenja dobre istraživačke prakse javno su dostupni i može im se slobodno pristupiti, kako bi se osigurala njihova transparentnost i uniformnost.
- Osobe optužene za zlorabu istraživanja detaljno se upućuju za što ih se tereti i imaju pravo na pošten postupak u okviru kojega im se dopušta odgovoriti na optužbe i podastrijeti dokaze.
- U istrazi zlorabe istraživanja uzimaju se u obzir uloge i pojedinaца i institucija što su pridonijeli kršenju dobre istraživačke prakse.
- Poduzimaju se akcije proporcionalne ozbiljnosti radnje kršenja protiv osoba za koje postoji sumnja da su počinile zlorabu.
- Poduzimaju se odgovarajuće restorativne akcije u slučaju kad istraživač bude oslobođen sumnje na zlorabu.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Dodatak 1.: Najvažniji izvori

All European Academies (ALLEA) (2013). “Ethics Education in Science: Statement by the ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics.” www.allea.org/wpcontent/uploads/2015/07/Statement_Ethics_Edu_web_final_2013_10_10.pdf [Accessed 26/04/2023]

All European Academies (ALLEA) (2018). “Ethical Aspects of Open Access: A Windy Road.” <https://www.allea.org/wp-content/uploads/2018/12/Ethical-Aspects-of-Open-Access-Report.pdf> [Accessed 26/04/2023]

AllTrials (2013). <http://www.alltrials.net/> [Accessed 26/04/2023]

American Association for the Advancement of Science (AAAS) (2017). “Ethics & Principles for Science & Society Policy-Making: The Brussels Declaration.” <http://www.sci-com.eu/main/docs/Brussels-Declaration.pdf> [Accessed 26/04/2023]

American Society for Cell Biology (ASCB) Annual Meeting (2013). “San Francisco Declaration on Research Assessment.” <https://sfdora.org/read/> [Accessed 26/04/2023]

Committee on Publication Ethics (COPE). Guidelines. <http://publicationethics.org/resources/guidelines> [Accessed 26/04/2023]

Directory of Open Access Journals (DOAJ). <https://doaj.org/> [Accessed 26/04/2023]

Embassy of Good Science. https://embassy.science/wiki/Main_Page [Accessed 26/04/2023]

EQUATOR Network. Reporting guidelines to enhance the quality and transparency of health research. <https://www.equator-network.org/> [Accessed 26/04/2023]

EURODAT Collaborative Data Infrastructure. <https://eudat.eu/data-management> [Accessed 26/04/2023]

European Citizen Science Association (ECSA). Guidelines and Policies. <https://www.ecsa.ngo/documents/> [Accessed 26/04/2023]

European Commission, Directorate-General for Research and Innovation (2020). “Six Recommendations for Implementation of FAIR Practice.” <https://data.europa.eu/doi/10.2777/986252> [Accessed 26/04/2023]

European Commission, Directorate-General for Research and Innovation (2020). “Access to and Preservation of Scientific Information in Europe.” <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6e5718ef-f179-11ea-991b-01aa75ed71a1> [Accessed 26/04/2023]

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

European University Association, Science Europe, European Commission – Directorate General for Research and Innovation (2022). “Agreement on Reforming Research Assessment.” <https://coara.eu/agreement/the-agreement-full-text/> [Accessed 26/04/2023]

FORCE11, Data Citation Synthesis Group, Martone M. (ed.) (2014). “Joint Declaration of Data Citation Principles.” <https://doi.org/10.25490/a97f-egykh> [Accessed 26/04/2023]

Hicks D., Wouters, P., Waltman L., et al. (2015). “Bibliometrics: The Leiden Manifesto for Research Metrics.” Nature 520, 429-431. <https://doi.org/10.1038/520429a> [Accessed 26/04/2023]

InterAcademy Partnership (IAP) (2016). “Doing Global Science: A Guide to Responsible Conduct in the Global Research Enterprise.” <http://interacademycouncil.net/24026/29429.aspx> [Accessed 26/04/2023]

InterAcademy Partnership (IAP) (2022). “Combatting Predatory Academic Journals and Conferences.” <https://www.interacademies.org/publication/predatory-practicesreport-English> [Accessed 26/04/2023]

International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE). “Defining the Role of Authors and Contributors.” <http://www.icmje.org/recommendations/browse/rolesand-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html> [Accessed 26/04/2023]

Ministerial Conference on the European Research Area (2020). “Bonn Declaration on Freedom of Scientific Research.” https://www.bmbf.de/bmbf/shareddocs/downloads/files/_drp-efrbonner_erklaerung_en_with-signatures_maerz_2021.pdf [Accessed 26/04/2023]

Moher D., Bouter, L., Kleinert, S., Glasziou, P., Sham, M.H., Barbour, V., et al. (2020). “The Hong Kong Principles for Assessing Researchers: Fostering Research Integrity.” PLoS Biology e3000737. <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.3000737> [Accessed 26/04/2023]

National Information Standards Organization (2022). CRediT (Contributor Roles Taxonomy). <https://credit.niso.org/> [Accessed 26/04/2023]

Open Access Scholarly Publishing Association (OASPA) (2022). “Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing.” <https://oaspa.org/principlesof-transparency-and-best-practice-in-scholarly-publishing-4/> [Accessed 26/04/2023]

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Global Science Forum (2007). “Best Practices for Ensuring Scientific Integrity and Preventing Misconduct.” <https://www.oecd.org/sti/sci-tech/40188303.pdf> [Accessed 26/04/2023]

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Global Science Forum (2022). “Integrity and Security in the Global Research Ecosystem.” <https://read.oecd.org/10.1787/1c416f43-en> [Accessed 26/04/2023].

Research Data Alliance RDA (2016). “RDA/WDS Publishing Data Workflows WG Recommendations.” <http://doi.org/10.15497/RDA00004> [Accessed 26/04/2023] Research Data Alliance RDA (2016). “Data Description Registry Interoperability WG:

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Interlinking Method and Specification of Cross-Platform Discovery.” <http://doi.org/10.15497/RDA00003>
[Accessed 26/04/2023]

Standard Operating Procedures for Research Integrity (SOPs4RI). <https://sops4ri.eu/> [Accessed 26/04/2023]

Trusted Secure Data Sharing Space (TRUST) project consortium (2018). “Global Code of Conduct for Research in Resource-Poor Settings.” <https://www.globalcodeofconduct.org/> [Accessed 26/04/2023]

UK Academy of Medical Sciences (2016). “Perspectives on ‘Conflicts of Interest’.” <https://acmedsci.ac.uk/file-download/41514-572ca1ddd6cca.pdf> [Accessed 26/04/2023]

UNESCO (2021). “Recommendation on Open Science.” <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949.locale=en> [Accessed 26/04/2023]

Vrije Universiteit Amsterdam Research Portal, Krishma Labib (2023). “Developing Guidelines for Research Institutions - Journey towards Research Integrity.” <https://research.vu.nl/en/publications/developing-guidelines-for-research-institutionsjourney-towards-r>
[Accessed 26/04/2023]

Wilkinson, M.D., Dumontier, M., Aalbersberg, I.J.J. et al. (2016). „The FAIR Guiding Principles for Scientific Data Management and Stewardship.” Scientific Data 3:160018. <http://doi.org/10.1038/sdata.2016.18> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2010). “Singapore Statement on Research Integrity.” <https://wcrif.org/guidance/singapore-statement> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2013). “Montreal Statement on Research Integrity in Cross-Boundary Research Collaborations.” <https://wcrif.org/guidance/montreal-statement> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2023). “Cape Town Statement on Fostering Research Integrity through Fairness and Equity.” <https://www.wcrif.org/guidance/cape-town-statement>

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Dodatak 2.: Postupak revizije

Izvornu inačicu Europskoga kodeksa postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta sastavile su 2011. Europska federacija akademija znanosti i humanističkih znanosti (ALLEA) i Europska zaklada za znanost (ESF). Od samog je početka Europski kodeks postupanja osmišljen kao dokument koji podliježe pregledu i reviziji prema potrebi, pri čemu se vodi računa o novonastalim problemima i područjima, a sve u svrhu toga na nastavi služiti istraživačkoj zajednici kao okvir za pridržavanje dobrih istraživačkih praksi.

Novu inačicu Europskoga kodeksa postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta sastavila je ALLEA 2017. godine. Ovu su reviziju među ostalim motivirali razvoj i s njime povezane promjene na području financiranja i reguliranja europskih istraživanja, odgovornosti institucija, komunikacija i diseminacija, služenje društvenim medijima, postupci pregleda, publiciranje na temelju otvorena pristupa, uporaba repozitorija te uključenost građana u istraživanja. Revizija je obuhvatila opširne konzultacije među bitnim dionicima uključenima u europska istraživanja, kako javnima tako i privatnima, kako bi se stvorio osjećaj zajedničkoga vlasništva.

Ovaj dokument revidirana je inačica Europskoga kodeksa postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta iz 2017. Sadrži zahvate kojima se jamči da će Europski kodeks postupanja i nadalje ispunjavati svrhu i ostati relevantan u svim disciplinama i novonastalim područjima istraživanja ili istraživačkih praksi. Uzima u obzir promjene u praksi upravljanja podacima, Općoj uredbi o zaštiti podataka (GDPR) te najnovijim kretanjima u procjeni istraživanja i otvorenoj znanosti. Te promjene odražavaju novu svjesnost o važnosti kulture istraživanja pri omogućavanju istraživačkog integriteta i ostvarivanju dobrih istraživačkih praksi. Isto tako jačaju unutar istraživačke zajednice svjesnost o mehanizmima diskriminacije i isključenosti te odgovornosti svih aktera u promicanju jednakosti, raznolikosti i uključenosti.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Dodatak 3.: Popis dionika

ALLEA zahvaljuje svim dioničkim organizacijama i projektima na ljubaznim detaljnim i pronicljivim pisanim povratnim informacijama poslanima tijekom postupka održavanja konzultacija:

- Association of Learned and Professional Society Publishers (ALPSP)
- Committee on Publication Ethics (COPE)
- Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research (CESAER)
- EU-LIFE
- European Association of Research and Technology Organisations (EARTO)
- European Association of Research Managers and Administrators (EARMA)
- European Chemical Society (EuChemS)
- European Commission
- European Group on Ethics in Science and New Technologies (EGE)
- European Industrial Research Management Association (EIRMA)
- European Molecular Biology Organization (EMBO)
- European Network of Research Ethics Committees (EUREC)
- European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)
- European Physical Society (EPS)
- European University Association (EUA)
- EuroScience
- FoodDrinkEurope
- Global Young Academy (GYA)
- HYBRIDA
- International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers (STM)
- League of European Research Universities (LERU)
- Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)
- Path2Integrity
- PRO-Ethics
- Responsible Open Science in Europe (ROSiE)
- Science Europe
- Standard Operating Procedures for Research Integrity (SOPs4RI)
- TechEthos
- The Guild
- UK Publishers Association
- Young European Research Universities Network (YERUN)

Detaljan sažetak povratnih informacija od strane dionika i kako je to utjecalo na reviziju 2023. može se pronaći na poveznici: <https://allea.org/code-of-conduct/>.

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Dodatak 4.: Stalna radna skupina ALLEA-e za pitanja znanosti i etike

Stalna radna skupina ALLEA-e za pitanja znanosti i etike (PWGSE) bavi se širokim spektrom pitanja ‘unutarnje’ (unutar istraživačke zajednice) i ‘vanjske’ naravi (odnosima između znanosti i društva). Budući da etička pitanja predstavljaju bitnu sastavnicu konsolidacije ujedinjene Europe, pa stoga i formiranja ALLEA-e, PWGSE je uspostavljen kako bi okupio stručnjake iz akademija iz cijele Europe i ponudio im platformu za kontinuirano debatiranje o istraživačkoj etici i istraživačkom integritetu.

PWGSE je tijekom zadnjih godina širio svoje kapacitete i aktivnosti kako bi na odgovarajući način ispunio svoju misiju zajedničkog raspravljanja, među ostalim, o temama poput istraživačkog integriteta, etičke edukacije u znanosti i istraživačke obuke, etike savjetovanja o postupanju u znanosti, vjere u znanost, zlorabe u znanosti i plagiranja.

Ostale teme o kojima su u zadnje vrijeme raspravljalo uključuju etička pitanja vezana uz publiciranje na temelju otvorena pristupa, reformiranje načina procjene istraživanja te istraživanje digitalnih i (bio)medicinskih tehnologija. Skupina osim toga nudi ekspertizu za projekte *Horizon 2020 Science with and for Society (SwafS)* i *Horizon Europe WIDERA*, koji se bave pitanjima istraživačke etike i istraživačkog integriteta, te podržava članstvo ALLEA-e u projektu *TechEthos*, koji se bavi etikom novih tehnologija i tehnologija u nastajanju, koje imaju znatan utjecaj u socioekonomskom smislu.

PWGSE se redovito okuplja, a održava i zakazane tematske sastanke u širem krugu, najčešće u partnerstvu s ostalim relevantnim transnacionalnim organizacijama. Članstvo PWGSE-a služi se svojom ekstenzivnom mrežom stručnjaka i institucija u svrhu uspješne provedbe postupka revizije "Europskoga kodeksa postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta".

Članstvo Stalne radne skupine ALLEA-e za pitanja znanosti i etike

Maura Hiney (predsjednica) – Royal Irish Academy, *Skupina za sastavljanje dokumenta*

László Fésüs – Hungarian Academy of Sciences

Göran Hermerén – Royal Swedish Academy of Letters, History and Antiquities, *Skupina za sastavljanje dokumenta*

Lisa Maria Herzog – Global Young Academy, *Skupina za sastavljanje dokumenta*

Anne Ruth Mackor – Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences

Anne Sophie Meincke – Austrian Academy of Sciences

Bertil Emrah Oder – Bilim Akademisi (The Science Academy, Turkey)

Deborah Oughton – Norwegian Academy of Science and Letters, *Skupina za sastavljanje dokumenta*

Roger Pfister – Swiss Academies of Arts and Sciences

Pere Puigdomènech – Royal Academy of Sciences and Arts of Barcelona, Institute for Catalan Studies (Spain)

Michael Quante – Union of German Academies of Sciences and Humanities

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

Nils-Eric Sahlin – Royal Swedish Academy of Letters, History and Antiquities

Camilla Serck-Hanssen – Norwegian Academy of Science and Letters

Raivo Uibo – Estonian Academy of Sciences

Els Van Damme – Royal Academy of Sciences, Letters and Arts of Belgium, **Skupina za sastavljanje dokumenta**

Krista Varantola – Council of Finnish Academies, **Skupina za sastavljanje dokumenta (predsjednica)**

Podrška PWGSE i Skupini za sastavljanje dokumenta: Mathijs Vleugel (ALLEA – Tajništvo)

Više informacija o Stalnoj radnoj skupini ALLEA-e za pitanja znanosti i etike dostupno je na mrežnoj stranici <https://allea.org/research-integrity-and-research-ethics/>

RE-GURGO

MOBITEL: + 387 61 489 401 E-MAIL: info@regurgo.com i aleksandar@regurgo.com
ADRESA: Nedima Filipovića 4b ŽIRO RAČUN: 134-001-11207970-52 WEBSITE: www.regurgo.com

ALLEA – All European Academies

ALLEA – Europska federacija akademija znanosti i humanističkih znanosti – predstavlja više od 50 akademija iz gotovo 40 zemalja članica EU-a i izvan EU-a. Od svog osnutka 1994. godine ALLEA zagovara svoje članice na europskoj i međunarodnoj sceni, promiče znanost kao globalno javno dobro te olakšava znanstvenu suradnju koja nadilazi granice i discipline.

Akademije su neovisna tijela sastavljena od istaknutih znanstvenika iz svih područja znanstvenih istraživanja. Čini ih jedinstven ljudski resurs koji obuhvaća intelektualnu izvrsnost, iskustvo i multidisciplinarno znanje te je posvećen ostvarenju napretka u svim područjima znanosti u Europi i u svijetu.

ALLEA zajedno sa svojim članicama nastoji poboljšati uvjete za provođenje istraživanja, pružiti najbolje moguće neovisne i interdisciplinarnе znanstvene savjete te ojačati ulogu znanosti u društvu. Pritom ALLEA kanalizira ekspertizu europskih akademija na dobrobit istraživačke zajednice, odgovornih za donošenje odluka te javnosti. Izlazne informacije uključuju znanstveno utemeljene savjete kao odgovor na teme od kritične važnosti za društvo, kao i aktivnosti usmjerene k poticanju znanstvene suradnje, razumna rasuđivanja i vrijednosti putem javnog angažmana.

ALLEA je neprofitna udruga i zadržava potpunu neovisnost u odnosu na političke, religijske, komercijalne ili ideološke interese.

RE-GURGO

allea | All European
Academies